

סגור חלון

מהו "ביטוח חסר" - ומה המשמעויות שלו מבחינת הפיצויים?

ביטוח חסר (תת-ביטוח) מתייחס למצב שבו סכום הביטוח הרשום בפוליסה נמוך מערכו האמיתי של הרכוש המבוטח? ישנם מצבים שבהם נכסים יבוטחו בשיעור חלקי - ולמרות זאת יקבל הניזוק פיצוי מלא
ג'ון גבע 9/11/16

ביטוח חסר (המכונה גם תת-ביטוח) הוא מונח מענף הביטוח המתייחס למצב שבו סכום הביטוח הרשום בפוליסת הביטוח נמוך מערכו האמיתי של הרכוש המבוטח. ככלל, במצב של ביטוח חסר והתרחשות אירוע ביטוחי, יקבל המבוטח מחברת הביטוח תגמולים בשיעור יחסי. החישוב יבוצע בהתאם ליחס שבין סכום הביטוח בפוליסה לבין ערך הנכס בפועל.

לדוגמה: צביקה ביטח את הרכוש שלו בסכום השווה למחצית משווי האמיתי. בקרות אירוע ביטוחי, יקבל צביקה תגמולי ביטוח הנמוכים משמעותית מהנזק שנגרם. האם בכל מצב של ביטוח חסר יקבל המבוטח תגמולים מופחתים בשיעור יחסי?

א' ("התובע") הגיש תביעה כנגד חברת הביטוח שביטחה את הבית שלו ("הנתבעת"), בפוליסת ביטוח מבנה ("הפוליסה"). תביעה זו הוגשה לאחר שנגרמו נזקים לביתו של התובע, אשר בגינם שילמה הנתבעת לתובע תגמולי ביטוח יחסיים. הסיבה לתשלום היחסי נובעת מכך שהבית בוטח בביטוח חסר, דהיינו סכום הביטוח בפוליסה היה נמוך ממלוא ערך הבית.

התובע טען כי על הנתבעת לשלם לו את מלוא התגמולים עקב כך שהנתבעת לא הסבירה לו שהפוליסה אינה מכסה את ערך הבית בשלמותו. התובע הוסיף כי היה משוכנע שהפוליסה מכסה את השווי המלא של הבית, ובקרות אירוע ביטוחי הוא יקבל פיצוי מלא. לטענתו, העובדה שהנתבעת לא טרחה לציין בפניו שהבית מבוטח בביטוח חסר מלמדת על כך שהיא התרשלה.

מנגד נשמעה גרסתה של הנתבעת, ולפיה התובע פעל להוזלת הפרמיה - ולכן היה ער לעובדה שהבית מבוטח בביטוח חסר, בערך נמוך משמעותית משווי. כמו כן, נטען כי הובהר לתובע שהפוליסה אינה מכסה את ערך הבית במלואו. לפיכך טענה הנתבעת כי יש לדחות את התביעה.

בית המשפט ציין כי בהתאם לחוק חוזה הביטוח, כאשר נכס מבוטח בביטוח חסר - המבטחת אינה חייבת לשלם תגמולים מלאים. פיצוי בביטוח חסר ישקף פיצוי יחסי בלבד.

מעדותו של התובע ניתן היה ללמוד כי הוא ידע שהבית מבוטח בביטוח חסר, בערך הנמוך באופן משמעותי ביחס לשווי המלא של הבית. למרות זאת בית המשפט השתכנע כי התובע סבר שסכום הביטוח משקף את ערך הבית בלבד ולא מתייחס כלל לערך הקרקע. בית המשפט התרשם כי התובע היה משוכנע שכל שיתרחש אירוע ביטוחי במסגרת הפוליסה - הוא יפוצה בגין מלוא הנזקים. עוד צוין כי אם הנתבעת הייתה טורחת להסביר לתובע שהבית מבוטח בביטוח חסר, על כל המשמעויות הנובעות מכך, התובע היה פועל להסדרת כיסוי ביטוח מלא.

בית המשפט הוסיף כי על-מנת שתוכל מבטחת להסתמך על קיומו של ביטוח חסר - עליה להוכיח כי הסבירה למבוטח היטב על אודות קיומו ומשמעותו. הסבר כאמור יינתן טרם כריתת חוזה הביטוח. מבטחת שלא פעלה כך אינה יכולה להסתמך על ביטוח חסר ולשלם תגמול יחסי בלבד.

הבהרת המשמעות של ביטוח חסר נעוצה בעקרונות של תום-לב והגינות החלים על מבטחות. בית המשפט קבע כי האחריות לעובדה שהבית בוטח בביטוח חסר רובצת על הנתבעת, והיא

אינה רשאית לשלם פיצוי יחסי בלבד. נקבע כי על הנתבעת לשלם לתובע תגמולים מלאים המשקפים את מלוא הנזק שנגרם לבית.

בית המשפט הוסיף כי התובע תרם לעובדה שהבית בוטח בביטוח חסר, בכך שלא קרא את הפוליסה. לפיכך נפסק כי על הנתבעת לשלם תגמולים מלאים המשקפים את מלוא הנזק, בניכוי 35% המשקפים את שיעור תרומתו של התובע למצב זה (בית משפט שלום - ת"ק (כ"ס) 57771-05-15).

מה גרם לנזקים בבית?

במקרה אחר, בתחילת שנת 2008 רכש י' ("התובע") בית. כמו כן נרכשה פוליסת ביטוח לכיסוי נזקים למבנה ולתכולתו ("הפוליסה") באמצעות חברת ביטוח ("הנתבעת"). סכום הביטוח לביטוח המבנה נקבע על 380,000 שקל. לאחר כשנה וחצי הבחין התובע בסדקים שהופיעו בביתו עקב מזילה ("האירוע"). סדקים אלה גרמו נזקים למבנה. במסגרת בדיקת הליקויים שבוצעה נקבע, בין היתר, כי שווי המבנה הינו 760,000 שקל.

ההפרש בין סכום הביטוח לשווי הבית בפועל נובע מכך שהפוליסה נרכשה לנכס בשטח של 100 מ"ר, בה בשעה ששטח הבית בפועל הוא 200 מ"ר. נתונים אלה מצביעים על כך שהמבנה בוטח בביטוח חסר. לפיכך הסכימה הנתבעת לשלם לתובע כמחצית הסכום משיעור הנזקים שנגרמו למבנה.

התובע עתר לבית המשפט, שיוורה לנתבעת לשלם לו את מלוא התגמולים בגין האירוע. התובע טען כי אין בסיס לטענת ביטוח חסר. לשיטתו, הוא לא הסתיר אף פרט ביחס לגודל הבית ולא היציג מצג שונה. עוד נטען כי התובע כלל לא נשאל על עניין שטח הבית. יתרה מזאת, הנתבעת לא הסבירה לתובע את משמעות ההצהרה בנושא שטח הבית.

הנתבעת טענה להגנתה כי הנזקים לא נגרמו בעקבות המזילה. לפי גרסתה, נזקים אלה נגרמו כתוצאה מביניה שלא בהתאם לתקן. עוד טענה הנתבעת כי התנהגות התובע היא שהובילה לנזקים. לפיכך קיימת הצדקה לשלול מהתובע את הפיצוי. לכל הפחות, אם יקבע בית המשפט כי הגורם לנזק נעוץ במזילה, יש לדחות את התביעה עקב כך שהבית בוטח בביטוח חסר.

בית המשפט הדגיש תחילה כי אין מחלוקת שהאירוע הינו אירוע ביטוחי. התשלום החלקי שהעבירה הנתבעת לתובע מהווה הודאה מצדה לכך שהמזילה גרמה לנזקים למבנה ואלה מכוסים בפוליסה. כמו כן, כאשר חברת ביטוח מעוניינת לסייג את היקף החבות שלה, עליה להעלות את דרישותיה לפני עריכת הביטוח. הנתבעת יכלה לשלול כיסוי למבנים שלא נבנו בהתאם לתקן לפני שערכה את הביטוח. משלא פעלה כאמור, אין באפשרותה של הנתבעת להישען על טענתה שהביניה נעשתה שלא בהתאם לתקן כבסיס לשלילת הכיסוי הביטוחי. בית המשפט קבע כי כל הנזקים שנגרמו באירוע מכוסים בפוליסה.

על-פי בית המשפט אין מקום לקבל את טענת הנתבעת בדבר ביטוח חסר, למרות שאין מחלוקת בעניין שטח הבית בפועל אל מול השטח שמופיע בפוליסה. עוד נקבע כי מדובר בסייג לחבותה של הנתבעת, ואולם זו לא פורטה, ואין להסתמך עליה. הנתבעת לא הוכיחה שהתובע מסר מידע שגוי ביחס לגודל הבית.

נוסף על כך, נקבע כי מבוטח סביר אינו מכיר את המונח ביטוח חסר. על הנתבעת היה להבהיר לתובע, טרם עריכת הביטוח, את החשיבות של ההצהרה בדבר שטח הבית.

בית המשפט קיבל את התביעה ודחה את טענתה של הנתבעת, בין היתר בעניין ביטוח חסר (בית מהפשט שלום - ת"א (אשקלון) 1082/12).

נדגיש כי בינואר 2015 פורסם תיקון לתקנות שמסדירות את ביטוח הדירה ותכולתה. במסגרת התיקון נקבע כי עיקרון ביטוח חסר לא יחול על פרקים מסוימים בפוליסות דירה, החל ב-27 ביולי 2015 ואילך. ביטוח חסר יכול לבוא לידי ביטוי במגוון רחב של פוליסות ביטוח המעניקות כיסוי ביטוחי לנכסים שונים. כאשר בית המשפט יקבל את הטענה שהנכס בוטח בביטוח חסר - הניזוק יקבל פיצויים חלקיים בלבד, שלא יכסו את מלוא נזקיו.

כמו כן, כפי שהראינו בכתבה, ישנם מצבים שבהם נכסים יבוטחו בשיעור חלקי, ולמרות זאת יקבל הניזוק פיצוי מלא. מומלץ ורצוי להכיר את נושא הביטוח החסר (תת-ביטוח) ולוודא

(באמצעות איש מקצוע כגון סוכן ביטוח) שהפוליסות השונות מעניקות כיסוי ביטוחי מלא לאותם נכסים.

הכותרת הוא מומחה בביטוח ונזיקין, הבעלים של משרד עורכי דין ג'ון גבע ומשמש, בין היתר, כיועץ המשפטי לחברי לשכת סוכני הביטוח.